

НЕДООЦІНЕНІ СКЛАДОВІ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

© 2019 МОРГАЧОВ І. В.

УДК 332.1
JEL Classification: O18

Моргачов І. В.

Недооцінені складові інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів в Україні

Акцентовано увагу на недооціненості організацій сфери інжинірингу в нормативній базі та статистичному обліку як важливої складової інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів. Висвітлено системні проблеми участі організацій сфери інжинірингу в інтенсифікації досліджуваних процесів і визначено заходи їх усунення. Метою роботи є обґрунтування гіпотези щодо недооціненості організацій сфери інжинірингу як складових інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів в Україні та уточнення дійсної ролі цих організацій. Конкретизовано можливість використання показників організацій сфери інжинірингу як індикаторів виявлення тренду деіндустріалізації регіонів і національного господарства. Виявлено негативну динаміку чисельності працюючих в організаціях сфери інжинірингу та їх кількості, що свідчить про погіршення інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів та зменшення рівня їх інтенсивності. Уточнено дійсну роль цих організацій у регіональних інноваційних процесах, обґрунтовано необхідність їх інтеграції з науковими організаціями та один з одним в частині формування баз даних та узгодження виконання наукових робіт, а також покращення статистичного обліку інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів у напрямку детального висвітлення показників організацій сфери інжинірингу за регіонами, що дозволяє підвищити якість моніторингу державної підтримки регіональних інноваційних процесів. У пропонуваній схемі взаємодії організацій сфери інжинірингу та наукових організацій перші мають стати замовниками робіт з метою практичного впровадження інноваційних ідей у проектно-кошторисну документацію.

Ключові слова: організації сфери інжинірингу, регіональні інноваційні процеси, інфраструктурне забезпечення регіональних інноваційних процесів.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-81-87>

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 13.

Моргачов Ілля Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу, Східно-український національний університет ім. В. Даля (просп. Центральний, 59а, Сєвєродонецьк, 93400, Україна)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

УДК 332.1
JEL Classification: O18UDC 332.1
JEL Classification: O18

Моргачёв И. В. Недооцененные составляющие инфраструктурного обеспечения региональных инновационных процессов в Украине

В статье акцентировано внимание на недооцененности организаций сферы инжиниринга в нормативной базе и статистическом учете в качестве важной составляющей инфраструктурного обеспечения региональных инновационных процессов. Освещены системные проблемы участия организаций сферы инжиниринга в интенсификации исследуемых процессов, и определены меры их устранения. Целью работы является обоснование гипотезы о недооцененности организаций сферы инжиниринга в качестве составляющих инфраструктурного обеспечения региональных инновационных процессов в Украине и уточнение действительной роли этих организаций. Конкретизирована возможность использования показателей организаций сферы инжиниринга в качестве индикаторов выявления тренда деиндустриализации регионов и национального хозяйства. Вывявлена негативная динамика численности работающих в организациях сферы инжиниринга и их количества, что свидетельствует об ухудшении инфраструктурного обеспечения региональных инновационных процессов и снижении уровня их интенсивности. Уточнена действительная роль этих организаций в региональных инновационных процессах, обоснована необходимость их интеграции с научными организациями и друг с другом в части формирования баз данных и согласования выполнения научных работ, а также улучшения статистического уче-

Morghachov I. V. Underestimated Components of Infrastructure Support for Regional Innovation Processes in Ukraine

The article focuses on the fact of underestimating engineering organizations in the regulatory framework and statistical accounting as an important component of infrastructure support for regional innovation processes. The systemic problems of participation of engineering organizations in the intensification of the processes under study are highlighted, and measures to address them are identified. The aim of the work is to substantiate the hypothesis of the underestimation of engineering organizations as components of infrastructure support of regional innovation processes in Ukraine and clarify the real role of these organizations. The possibility of using performance indicators of engineering organizations as those for identifying the trend of deindustrialization of regions and the national economy is specified. A downturn in the number of employees in engineering organizations and the number of the organizations, which indicates deterioration in infrastructure support for regional innovation processes and decrease in their intensity level, is revealed. The real role of these organizations in regional innovation processes is clarified; the need for their integration with scientific organizations and each other in terms of creating databases and coordinating the implementation of scientific work, as well as improving the statistical accounting of infrastructure support for regional innovation processes in the direction of detailed coverage of engineering industry indicators by region is justified. This allows improving the quality of monitoring state support for regional

та інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів в напрямку детального освітлення показателів організації сфери інжинірингу по регіонах, що дозволяє підвищити якість моніторингу державної підтримки регіональних інноваційних процесів. В пропонуваній схемі взаємодії організацій сфери інжинірингу та наукових організацій перші повинні стати заказчиками робіт з метою практичного впровадження інноваційних ідей в проектно-сметну документацію.

Ключевые слова: організації сфери інжинірингу, регіональні інноваційні процеси, інфраструктурне забезпечення регіональних інноваційних процесів.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 13.

Моргачёв Ілья Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, менеджмента та маркетингу, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (просп. Центральний, 59а, Северодонецьк, 93400, Україна)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

innovation processes. In the proposed scheme of co-operation of engineering organizations and scientific organizations, the former should become the commissioners of the work aimed at practical implementation of innovative ideas in the design and estimate documentation.

Keywords: engineering organizations, regional innovation processes, infrastructure support for regional innovation processes.

Fig.: 5. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 13.

Morhachov Illia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public Administration, Management and Marketing, East-Ukrainian National University named after V. Dahl (59a Tsentralnyi Ave., Syevyerodonetsk, 93400, Ukraine)

E-mail: morgachov.ilya@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4347-3153>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/L-1794-2018>

Вступ. Регіональні інноваційні процеси є своєрідним локомотивом розвитку як окремих регіонів, так і національного господарства. Їх успішне та результативне протікання є чинником отримання регіоном конкурентних переваг у міжнародному розподілі праці. Особливо це актуально в сучасних умовах глобалізації та загострення конкуренції. Своєю чергою, результативність регіональних інноваційних процесів залежить від відповідного інфраструктурного забезпечення, структури та якості його окремих складових.

Розглядаючи структуру інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів, ми звертаємо увагу на організаціях сфери інжинірингу як недооцінених складових відповідного забезпечення. Наше припущення ґрунтується на аналізі відкритої статистичної інформації, діючої національної нормативної бази та наявних наукових дослідженнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за напрямом удосконалення інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів [1–8] дозволяє визначити наявність глибоких напрацювань тематики. Проблеми інфраструктурного забезпечення інноваційних процесів на регіональному рівнях складні та багатопланові. Значна частина цих проблем ретельно вивчена в наукових працях таких учених, як: Бузько І. Р., Галгаш Р.А., Семененко І. М., Тяжкороб І. В. та ін. Проте, незважаючи на вагомі наукові здобутки за цим напрямом дослідження, гіпотези щодо недооціненості організацій сфери інжинірингу як складових досліджуваного забезпечення ще мають резерви для поглиблення.

Метою роботи є обґрунтування гіпотези щодо недооціненості організацій сфери інжинірингу як складових інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів в Україні та уточнення дійсної ролі цих організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення сутності організацій сфери інжинірингу розгля-

немо поняття «інжиніринг». Інжиніринг (лат. Ingenium – винахідливість) – надання комплексу послуг виробничого, комерційного і науково-технічного характеру для впровадження новачі у виробництво [9, с. 389]; технічні послуги з підготовки і забезпечення процесу виробництва і реалізації продукції [10, с. 318].

Основний перелік інжинірингових послуг включає прив'язку інноваційного проекту до конкретних умов, проведення тендерів, нагляд за виготовленням устаткування та будівельно-монтажними роботами, допомогу в підготовці персоналу, введення об'єкта в експлуатацію, консультації після введення об'єкта в дію [9, с. 389]; консультації, експертиза проектів, технічне навчання, передача технічної інформації [10, с. 318]. У цих визначеннях домінує інноваційна спрямованість організацій сфери інжинірингу, однак на практиці основна частина робіт таких організацій не містить ознак інноваційності, оскільки є типовою і стандартною.

Згідно з Законом України «Про архітектурну діяльність» «інжинірингова діяльність у сфері будівництва (інжиніринг) – діяльність з надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень, експертизи проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація виготовлення проектно-документації, проведення конкурсів і торгів, укладання договорів підяду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури та консультації економічного, фінансового або іншого характеру» [11].

Слід додати, що в сучасних умовах організації сфери інжинірингу в Україні мають відношення не тільки до сфери будівництва але й до впровадження нових технологічних процесів. Отже, повне й об'єктивне визначення сутності організацій сфери інжинірингу ще знаходиться на стадії формування. Звичайні люди часто називають ці суб'єкти як «проектні організації» або «проектно-конструкторські

бюро», однак досліджувані суб'єкти не є керівниками проєктів, а лише виконують на замовлення останніх певні необхідні роботи з виготовлення проєктно-кошторисної документації. Враховуючи думку фахівців з управління проєктами, на наш погляд, назва «організації сфери інжинірингу» є більш точною.

Дослідники та державні службовці, які намагаються здійснити певний вклад в удосконалення розвитку регіональних інноваційних процесів, часто розпочинають свою роботу з аналізу відповідної нормативної бази. Наприклад, розглядаючи такі Закони України: «Про інноваційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності і технологічних парків», можна дізнатися про такий набір суб'єктів інноваційних процесів: інноваційний центр, бізнес-інкубатор, технополіс, технопарк, наукова установа, університет, академія, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи, інвестори тощо. На жаль, зна-

йти організації сфери інжинірингу в наведеній нормативній базі майже неможливо.

Статистична інформація щодо національних і регіональних інноваційних процесів є відкритою. В цьому відношенні дослідники та державні службовці можуть використовувати такі джерела інформації [12; 13]. У цих джерелах інформації домінують наукові організації, заклади вищої освіти та академії, підприємства, що впроваджують інновації.

Офісний аналітик може помилково зробити висновок, що таких організацій взагалі не існує, і вони взагалі не мають відношення до регіональних інноваційних процесів. Спробуємо все ж більш об'єктивно визначити роль організацій сфери інжинірингу на підставі статистичних даних, які можна отримати на підставі запиту. Відповідні суб'єкти діяльності до 2012 року ідентифікувалися в статистичному обліку за кодом КВЕД 74.20.1, а після – 71 – «Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження». Динамку їх основних показників наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників організацій сфери інжинірингу в Україні

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Обсяг реалізації робіт, млн грн	25825,57	19078,35	18313,69	20954,10	24857,74
Чисельність працюючих, осіб	109025	81307	67601	62237	59108
Кількість організацій, шт.	9171	7529	7434	6343	6869

Наведені абсолютні значення показників відносно структури інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів із точки зору об'єктивної статистики дозволяють виділити ці організації в суттєву групу. В різні періоди часу питома вага обсягу реалізації досліджуваних організацій становила 0,5–2 % ВВП.

За кількістю, чисельністю працюючих та обсягами реалізації робіт організації сфери інжинірингу перевищують наукові організації, не кажучи вже про бізнес-інкубатори, які в Україні існують переважно формально та виконують консультативну, рекламну та інформаційну функцію. Наприклад, у 2015 році обсяги виконаних наукових робіт були меншими, ніж обсяги реалізації робіт сфери інжинірингу,

на 4 млрд грн. За кількістю організації сфери інжинірингу перевищують заклади вищої освіти. Однак за масштабом перші значно уступають останнім: штат працівників середньостатистичної організації сфери інжинірингу не перевищує 40 осіб.

Додатково аналізуючи наведені в табл. 1 статистичні дані, можна визнати негативний вплив подій в Україні 2014 року. Наприклад, обсяг реалізації робіт організацій сфери інжинірингу лише у 2017 році досягнув значень докризового стану 2013 років (рис. 1). Чисельність працюючих мала стау тенденцію зниження протягом всього аналізованого періоду (рис. 2). Також зменшувалася і кількість організацій (рис. 3).

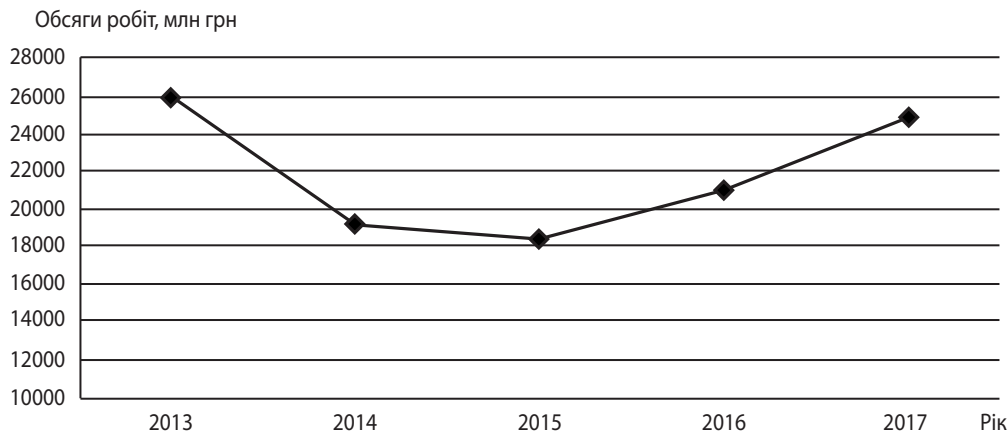

Рис. 1. Динаміка обсягів робіт організацій сфери інжинірингу

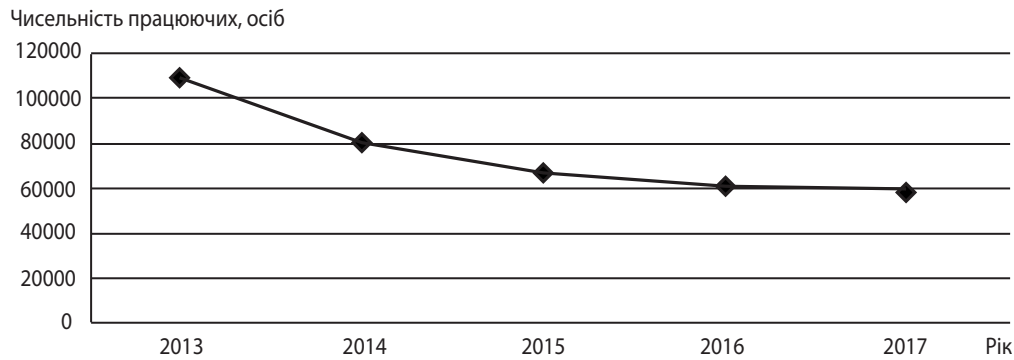

Рис. 2. Динаміка чисельності працюючих організацій сфери інжинірингу

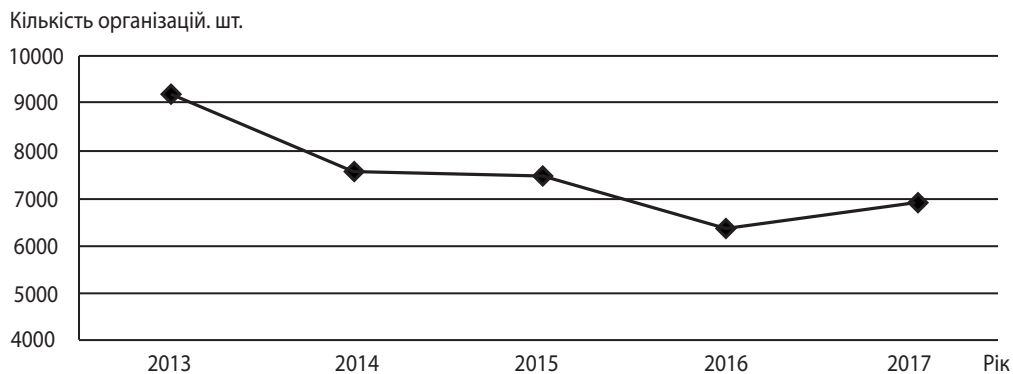

Рис. 3. Динаміка кількості організацій сфери інжинірингу

Розглядаючи окремо динаміку основних показників досліджуваних організацій можна виділити тренд їх погіршення, що свідчить про тенденцію деіндустріалізації як національного господарства, так і окремих регіонів. Додаючи організації сфери інжинірингу до складових інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів, можна зазначити наявність хронічних проблеми розвитку відповідного забезпечення згідно з об'єктивними даними статистики.

Однак до складу відповідного забезпечення організації сфери інжинірингу слід відносити не за статистичними даними, а за сутністю їх діяльності. Будь-яке будівництво, реконструкція, впровадження нового обладнання тощо відбувається на підставі проектно-кошторисної документації. Виробництво такої документації є постійним процесом у регіонах, що розвиваються, де є як промисловість, так і житлово-побутові об'єкти. Саме тому за показниками діяльності організацій сфери інжинірингу можна робити висновки про деіндустріалізацію регіонів.

Будь-який інвестиційний проект, що пов'язаний зі змінами у сфері матеріального виробництва чи розподілу, проходить через певну організацію сфери інжинірингу в частині розробки проектно-кошторисної документації. Оскільки всі інноваційні проекти є інвестиційними, то регіональна інноваційна діяльність не може оминати досліджувані суб'єкти господарювання. Щодо цього останні мають стати або гальмом інноваційних процесів, або катализаторами й інфраструктурним забезпеченням.

Більшість працівників організацій сфери інжинірингу, що безпосередньо виробляють проектно-кошторисну

документацію, не є науковцями, вони не мають наукових ступенів. Вони є здебільшого звичайними інженерами, які працюють за затвердженими нормами та стандартами і на власний розсуд дуже неохоче вносять зміни в усталені технології.

З одного боку, це можна виділити в системну проблему, якщо ми відносимо ці організації до складу інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів. З іншого боку, можливо, що така обставина і спричинила ігнорування офіційної статистики цих суб'єктів у складі учасників інноваційних процесів.

Якщо інноваційну діяльність наукових організацій (особливо академічну) можна часто характеризувати як «відірвану» від практичної діяльності, то діяльність організацій сфери інжинірингу, навпаки, здійснюється тільки на замовлення замовників: промислових і комунальних підприємств, державних установ, інших організаторів проектів.

Серед досліджуваних суб'єктів господарювання існує конкуренція, є більш кращі та не зовсім. Однак якість життя громадян регіону – це і їх «заслуга»: якість проектних рішень зумовлює якість будинків, доріг, комунікацій, споруд, технологій матеріального виробництва на підприємствах у регіоні.

Як додаткову системну проблему також можна виділити певну «відірваність» академічної інноваційної діяльності наукових організацій від діяльності організацій сфери інжинірингу, для яких більшість проектних рішень є типовими і стандартними. Майже не існує сталої практики взаємодії цих груп організацій. Однак інновації все ж від-

буваються та впроваджуються, вони також прориваються і в проектно-кошторисну документацію у вигляді інноваційних проектних рішень. Тобто регіональні інноваційні процеси відбуваються, але відносно участі організацій сфери інжинірингу можна розглядати напрями і заходи удосконалення, виявляти резерви. Не виключно, що в окремих регіонах корисність досліджуваних суб'єктів для інноваційних процесів може бути вище, ніж академічних наукових організацій, оскільки іноді фахівцев-практик з довгим стажем без наукового ступеня може бути краще теоретик-науковця зі ступенем.

У цьому дослідженні не має мети принизити наукові організації, ми звертаємо увагу лише на те, що організації сфери інжинірингу мають величезний досвід практичної участі в регіональних проектах, і ця діяльність є об'єктивно постійною, систематичною та обов'язковою. З цим слід рахуватися і, незважаючи на якість проектних рішень, не можливо виключити організації сфери інжинірингу з регіональних інноваційних процесів.

Таке виключення можливо тільки тоді, коли проекти є віртуальними та суто організаційними і не стосуються сфери матеріального виробництва.

Отже, організаціям сфери інжинірингу треба присудити одну з провідних ролей у складі інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів. Таку роль слід зафіксувати у відповідній нормативній базі. Визнання відповідного значення зумовлює можливість надання керівництва цих організацій науковими роботами наукових організацій академічного сектора, щоб саме організації сфери інжинірингу були замовниками наукових робіт і впроваджували їх результати в проектних рішеннях.

Враховуючи суттєву роль організацій сфери інжинірингу в регіональних інноваційних процесах і можливість використання їх показників як критеріїв виявлення тенденцій деіндустріалізації регіонів, слід статистичну звітність їх основних показників за регіонами зробити більш доступною для дослідників і державних службовців. Вдосконалення відповідного статистичного обліку є основою покращення моніторингу державного регулювання регіональних інноваційних процесів.

Враховуючи незначний масштаб більшості організацій сфери інжинірингу порівняно з середньостатистичною науковою організацією для організації наукових робіт на

замовлення перших можливим є створення провідної або такої структури, яка буде об'єднувати інтереси більшої сукупності регіональних організацій сфери інжинірингу або буде виконувати розподільчу та координаційну функцію у встановленні такої взаємодії.

Реалізація цього концепту можлива на підставі державного регулювання. Ринковий механізм самостійно не в змозі об'єднати організації державної та недержавної власності. Переважна більшість організацій сфери інжинірингу є суто комерційними та працюють на базі приватної форми власності. Наукові організації, заклади вищої освіти – навпаки, переважно є некомерційними організаціями державної власності.

Наявність конкуренції між організаціями сфери інжинірингу зумовлює іншу об'єктивну системну проблему інтенсифікації регіональних інноваційних процесів – відсутність практики взаємодії між собою з метою поширення інноваційних проектних рішень.

Вирішення цієї проблеми також лежить у площині державного регулювання, завдяки якому можливим є створення додаткових структур або зміни функцій вже діючих суб'єктів сфери інжинірингу в напрямку формування баз даних потенційних і вже виконаних проектів.

Користь від такої бази даних буде за умов, коли вона дозволить звести основних учасників регіональних інноваційних проектів і мінімізувати рівень стохастичності відносин і інформаційних зв'язків між відповідними учасниками, оскільки інформаційні зв'язки мають концентруватися в обмежених центрах зосередження інформаційних потоків (рис. 4).

Пропонована структура має бути не пасивним архівом проектно-кошторисної документації, а активною динамічною системою, що концентрує релевантні інформаційні потоки.

Визнання провідної ролі організацій сфери інжинірингу в регіональних інноваційних процесах робить їх сполучною ланкою у взаємодії наукових організацій та суб'єктів господарювання, що належать до підприємницького сектора економіки (рис. 5). Оскільки згідно з пропонованою схемою організації сфери інжинірингу стають сполучною ланкою, саме вони будуть визначати зміст і напрями певної частини наукових робіт наукових організацій. При цьому додатковим інструментом державного регулювання можуть виступати сертифікація та податкова оптимізація.

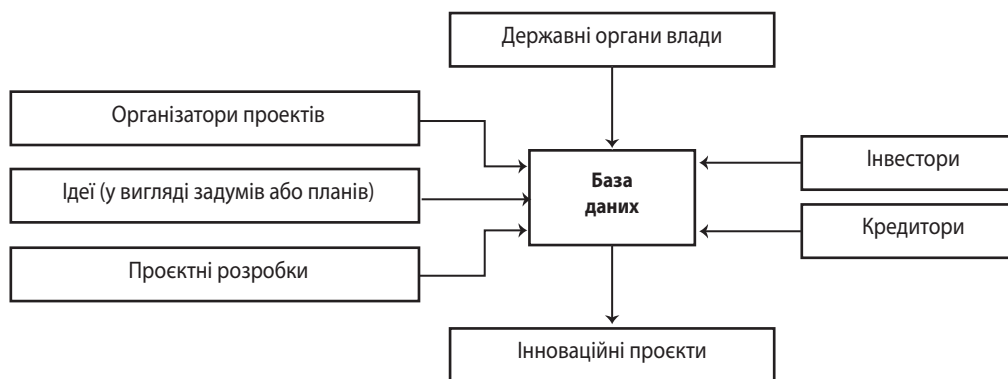

Рис. 4. Зосередження інформаційних потоків між основними учасниками регіональних інноваційних проектів

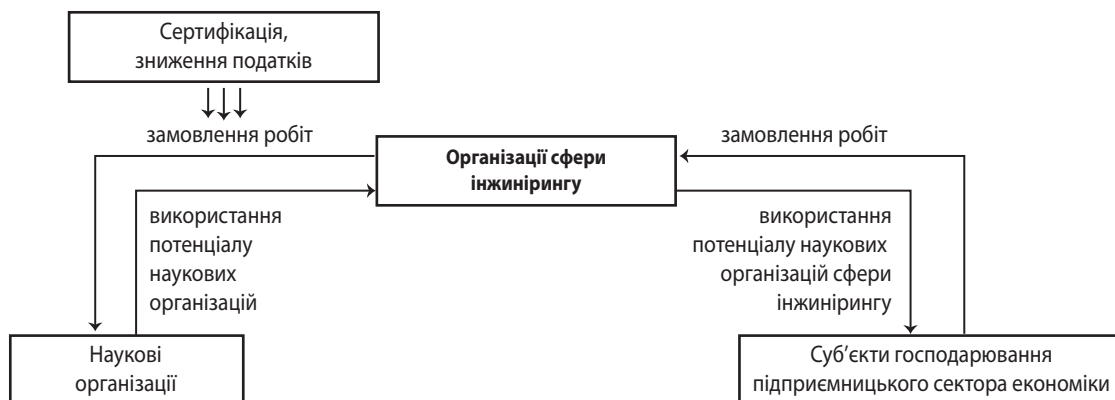

Рис. 5. Схема взаємодії основних учасників регіональних інноваційних процесів при визнанні провідної ролі організацій сфери інжинірингу

Пропонована база даних буде корисною не тільки для організацій сфери інжинірингу але й для наукових, якщо вони будуть виконувати роботи на замовлення перших. Предметом дослідження у відповідних роботах можуть бути якість виконання та типові проблеми розробки проектно-кошторисної документації минулих проектів.

Висновки. Таким чином, у цьому дослідженні обґрунтовано концепт підвищення ролі організацій сфери інжинірингу в регіональних інноваційних процесах, що передбачає їх інтеграцію з науковими організаціями та один з одним у частині формування баз даних та узгодження виконання наукових робіт, а також покращення статистичного обліку інфраструктурного забезпечення регіональних інноваційних процесів у напрямку детального висвітлення показників організацій сфери інжинірингу за регіонами, що дозволяє підвищити якість моніторингу державної підтримки регіональних інноваційних процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочарова Ю. Г. Інноваційна інфраструктура: сутність, значення та класифікація. *Економіка та управління національним господарством*. 2017. № 9. С. 9–13.
2. Бузько І. Р., Галгаш Р. А. Інституціональна модель стратегічної координації взаємодії підприємств в регіональних кластерах. *Вісник СНУ ім. В. Даля*. 2017. № 6. С. 45–51.
3. Вдовічен А. А., Соколюк О. В. Інноваційна інфраструктура як фактор регіонального розвитку, *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки. 2013. Вип. 1. С. 130–135.
4. Галгаш Р. А. Регіональні кластери підприємств: розвиток та стратегічна координація : монографія. Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 344 с.
5. Гончаров В. М., Моргачов І. В. Державна інноваційна політика розвитку науково-технічних систем : монографія. Луганськ : Ноулідж, 2013. 372 с.
6. Семененко І. М. Забезпечення сталого розвитку регіону: інституційні засади та трансформація цільового управління підприємствами : монографія. Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 370 с.

7. Тяжкороб І. В. Просторові форми організації економіки регіону: стратегія розвитку та інвестиційне забезпечення : монографія. Київ : «Вид-во Людмила», 2018. 404 с.

8. Князевич А. О. Інноваційна інфраструктура України: міжнародна оцінка та тенденції розвитку. *Журнал «Економіка та держава»*. 2013. № 8. С. 9–12.

9. Йохна М. А., Стадник В. В. Економіка і організація інноваційної діяльності. Київ : Академія, 2005. 400 с.

10. Ильенкова С. Д., Гохберг Л. М., Ягудин С. Ю. Инновационный менеджмент. Москва : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. 327 с.

11. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>

12. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

13. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. Київ : Держаналітінформ, 2018. 178 с.

REFERENCES

Bocharova, Yu. H. "Innovatsiina infrastruktura: sutnist, znachennia ta klasyfikatsiia" [Innovative Infrastructure: Essence, Meaning and Classification]. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom*, no. 9 (2017): 9-13.

Buzko, I. R., and Halhash, R. A. "Instytutsionalna model stratehichnoi koordynatsii vzaiemodii pidpriemstv v rehionalnykh klasterakh" [Institutional Model of Strategic Coordination of Enterprise Interaction in Regional Clusters]. *Visnyk SNU im. V. Dalia*, no. 6 (2017): 45-51.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Halhash, R. A. *Rehionalni klasteri pidpriemstv: rozvytok ta stratehichna koordynatsiia* [Regional Enterprise Clusters: Development and Strategic Coordination]. Sievierodonetsk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2017.

Honcharov, V. M., and Morhachov, I. V. *Derzhavna innovatsiina polityka rozvytku naukovo-tekhnichnykh system* [State Innovation Policy of Development of Scientific and Technical Systems]. Luhansk: Noulidzh, 2013.

Ilenkova, S. D., Gokhberg, L. M., and Yagudin, S. Yu. *Innovatsionnyy menedzhment* [Innovation Management]. Moscow: Banki i birzhi; YuNITI, 1997.

Kniazevych, A. O. "Innovatsiina infrastruktura Ukrainy: mizhnarodna otsinka ta tendentsii rozvytku" [Ukraine's Innovation Infrastructure: International Assessment and Development Trends]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 8 (2013): 9-12.

[Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>

Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini : stat. zb. [Scientific and Innovative Activity in Ukraine: Statistical Collection]. Kyiv: Derzhanalitinform, 2018.

Semenenko, I. M. *Zabezpechennia staloho rozvytku rehionu: instytutsiini zasady ta transformatsiia tsilyovoho upravlinnia pidpriemstvamy* [Ensuring Sustainable Development of the Region: Institutional Foundations and Transformation of Targeted Enterprise Management]. Sievierodonetsk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2017.

Tiazhkorob, I. V. *Prostorovi formy orhanizatsii ekonomiky rehionu: stratehiia rozvytku ta investytsiine zabezpechennia* [Spa-

tial Forms of Organization of the Region's Economy: Development Strategy and Investment Support]. Kyiv: Vyd-vo «Liudmyla», 2018.

Vdovichen, A. A., and Sokoliuk, O. V. "Innovatsiina infrastruktura yak faktor rehionalnoho rozvytku" [Innovative Infrastructure as a Factor of Regional Development]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*, no. 1 (2013): 130-135.

Yokhna, M. A., and Stadnyk, V. V. *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti* [Economics and Organization of Innovative Activity]. Kyiv: Akademiia, 2005.

Стаття надійшла до редакції 11.11.2019 р.

■